

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552
 - 1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - 1.1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม
 - 1.1.2 ด้านความรับผิดชอบ
 - 1.1.3 ด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู
 - 1.2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของระดับปริญญาตรี
 - 1.3 การวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์และอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 3. การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552
 4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 4.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการทางจริยธรรม
 - 4.2 ทฤษฎีของเพียเจต์
 - 4.3 ทฤษฎีของโคลเบิร์ต
 5. สภาพบริบทมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2552 ทั้ง 6 ประการ ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 8-9)

- 1) มีคุณธรรม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู และมีความรับผิดชอบสูงต่อวิชาการ วิชาชีพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 2) มีความอดทน ใจกว้างและมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการทำงานร่วมกันกับผู้เรียนและผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม
- 3) มีความรอบรู้และมีความสามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎี และระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความรู้ใหม่
- 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา และข้อโต้แย้ง โดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมและปฏิบัติได้
- 5) มีความสามารถในการพิจารณาแสวงหา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการ วิชาชีพและสังคมอย่างมีเหตุผลที่สมเหตุสมผล โดยการบูรณาการศาสตร์แบบสหวิทยาการและพหุวิทยาการเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 6) มีความสามารถในการติดตามพัฒนาการของศาสตร์ทั้งหลาย และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสมรรถนะของตนอยู่เสมอ

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2552 จำเป็นต้องจัดการเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 มีดังนี้

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม

- 1) แสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีคุณธรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลกมีจิตสาธารณะ เสียสละ และเป็นแบบอย่างที่ดี
- 2) สามารถจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เชิงสัมพัทธ์ โดยใช้กลยุทธ์ทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น และประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้

1) มีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไป วิชาชีพครู และวิชาที่จะสอนอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และเป็นระบบ

2) มีความตระหนักรู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ ทั้งการบูรณาการข้ามศาสตร์ และการบูรณาการกับโลกแห่งความเป็นจริง

3) มีความเข้าใจความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาที่จะสอนอย่าง ลึกซึ้งตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัยและการวิจัยในการต่อยอดความรู้

4) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา

1) สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลสารสนเทศ และแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน การวินิจฉัย แก้ปัญหา และทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานและพัฒนางองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

2) สามารถคิดแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออก และนำไปสู่การ แก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ และ ผลกระทบจากการตัดสินใจ

3) ความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ และการพัฒนาศาสตร์ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างมี นวัตกรรม

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1) มีความไวในการรับรู้ความรู้ดีของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะ ทางอารมณ์ และทางสังคม

2) มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ได้อย่างสร้างสรรค์

3) มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และมีความ รับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- 1) มีความไวในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูดและภาษาเขียน อันมีผลให้สามารถเข้าใจองค์ความรู้ หรือประเด็นปัญหาได้อย่างรวดเร็ว
- 2) มีความสามารถในการใช้ดุลยพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 3) มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน และนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

- 1) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่งทางการ (Non-formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal) อย่างสร้างสรรค์
- 2) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ อย่างมีนวัตกรรม
- 3) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่จะสอนอย่างบูรณาการ

1.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548 : 2) ได้กำหนดความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

กรมวิชาการ (2545: 1-3) ได้กำหนดความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 253,793) ได้กำหนดความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำพึงประสงค์ หมายถึง ต้องประสงค์ ต้องการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะประจำตัวที่ชี้ให้เห็นถึงความดีที่เป็นที่ต้องการหรือเป็นที่ต้องประสงค์

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ที่สังคมต้องการ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

สำหรับในงานวิจัยนี้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้น นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้น การมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม บุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบและด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

1.1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ความหมายของคุณธรรม

คำว่า “คุณธรรม” มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 253) ได้กำหนดความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม (คุณนะ-) น. สภาพคุณงามความดี

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548: 7 – 8) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่ดีงามที่ควรทำ จริยธรรม ตามความหมายทางจิตวิทยา หมายถึง ระบบการทำความดี ละเว้นความชั่ว

นอกจากนี้ คำว่า จริยธรรม ยังใช้ครอบคลุม คำว่า คุณธรรม ค่านิยม กฎหมาย กฎระเบียบ หลักศาสนา กฎจรรยา บรรทัดฐานของสังคม

กระทรวงวัฒนธรรม (2552: 10) ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนและประพฤติตน ตามศีลธรรมอันดี และยึดหลักจริยธรรมความถูกต้องและดีงาม

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: website) ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง ความประพฤติดีจนเคยชิน ในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น คุณธรรมแห่งความยุติธรรม ความกตัญญู เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

กรมการศาสนา (2551: website) ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ เป็นความดี เป็นมโนธรรม เป็นเครื่องประดับประดาใจให้เกิดความสุขความซื่อ กลัวบาป ใฝ่ความดี เป็นเครื่องกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ เกิดจิตสำนึกที่ดี มีความสงบเย็นภายในและเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังโดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดขึ้นและให้เหมาะสม กับความต้องการในสังคมไทย

จรรยาพร ธรณินทร์ (2553: website) ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงาม ความดีที่เป็นธรรมชาติ ก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

จอห์น ดีวีย์ (John Dewey, 1975: 12) ได้กล่าวว่า คุณธรรม จริยธรรม คือ หลัก ความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคล เท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้น หลักจริยธรรมจึงไม่มีใคร คนใดคนหนึ่งผูกขาด การตัดสินใจไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติ ไม่สร้างรูปแบบเฉพาะ ผูกขาดหรือวิถีชีวิตเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง การแปลความหมายคุณธรรม ในชีวิตสังคมซึ่ง เต็มไปด้วยการเร่ร่อนน้ำที่จะสร้างลักษณะนิสัยของบุคคล โดยเน้นความสำคัญในด้านจิตใจ ในการจัดจรรยาศึกษา

โคลเบิร์ต (Kohlberg, 1976: 5) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า คุณธรรม คือ ความรู้สึก ผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติและปฏิบัติในสังคม และทำให้ บุคคลมีการพัฒนา จนกระทั่งมีลักษณะพฤติกรรมเป็นของตนเอง มาตรฐานการตัดสินใจของ สังคมจะเป็นเครื่องตัดสินว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นเรื่องที่ผิดหรือถูก

จากความหมายของคุณธรรมตามทัศนะของบุคคลต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ซึ่งเกิดจากการศึกษา การปฏิบัติ การฝึกอบรม การกระทำ จนเคยชินเกิดเป็นลักษณะนิสัย เป็นสิ่งที่มีคุณประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม

ความหมายของจริยธรรม

เรื่องจริยธรรมนั้นมีนักปราชญ์ให้ความหมายไว้มาก แนวคิดของแต่ละท่านมีทั้ง เหมือนกัน คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ถือว่าเป็นเรื่องนามานาที่สนะ เพราะจริยธรรม เป็นการตีกรอบความประพฤติให้คนในสังคมได้แนวทางปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมกับ กาลเทศะและอาจกล่าวได้ว่าจริยธรรมคือเครื่องประดับของบุคคลในสังคมนั้น ๆ เพราะเป็น การบ่งบอกถึงลักษณะและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่โดดเด่นให้เห็นได้ชัดเจน

พระเมธีชรรมาพร (2541: 7) ได้ให้ความหมาย จริยธรรม (Ethics) มาจากภาษากรีก ว่า Ethos คือ Habit นั่นคือนิสัย ดังนั้น จริยธรรมและจริยศาสตร์จึงเป็นเรื่องของการฝึกนิสัย ตามทฤษฎีของชาวกรีก กล่าวไว้ว่า “คนเราเกิดมาเหมือนผ้าขาวแล้วมาฝึกกัน โดยต้องทำบ่อยๆ ทำซ้ำๆ จนเป็นนิสัยแล้วจะกลายเป็นคุณธรรม เป็นการเริ่มจากภายนอกเข้าไปสู่ภายใน เป็นลักษณะนิสัย เป็นคุณสมบัติที่ดีในจิตใจ ฉะนั้นการทำความดีต้องทำบ่อยๆ จนเป็นนิสัย

มัชฌิมา ว่องวโร (2541: 6) ได้สรุปความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเลือกความประพฤติ การกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม ในแต่ละสถานการณ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 253) ได้ให้ความหมาย จริยธรรม ไว้ว่า หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ (2534 : 88) ได้กล่าวถึงความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม ประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ จริยะ และ ธรรม คำว่า จริยะ หมายถึง ความประพฤติ หรือกิจที่ควรประพฤติ ส่วนคำว่า ธรรม มีความหมายหลายอย่าง เช่น คุณงามความดี หลักคำสอนทางศาสนา หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันเป็น จริยธรรม จึงได้ ความหมายตามอักษรว่า หลักแห่งความประพฤติ หรือแนวทางของการประพฤติ

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต 2541: 9) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือการนำความรู้ในความจริง หรือกฎของธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการ ดำรงชีวิตที่ดีงามที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548: 2) ระบุไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ถูกต้องดีงามที่ควรปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

กระทรวงวัฒนธรรม (2550: 10) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ ความประพฤติที่ดีของมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติของมนุษย์เอง ได้แก่ ความเป็นผู้มี ปัญญา และรู้จักไตร่ตรองแยกแยะความดีความชั่ว ถูก-ผิด ควร-ไม่ควร เป็นการควบคุมตนเอง และเป็นการควบคุมกันเองในกลุ่มหรือเป็นศีลธรรมเฉพาะกลุ่ม

เพียเจต์ (Piaget, 1960: 1) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นลักษณะของ มนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือ การจัดเตรียมทางสังคม ความสัมพันธ์ในรูปการกระทำร่วมกัน

บราวน์ (Brown. 1968: 411 – 414) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า หมายถึง ระบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

กู๊ด (Good. 1973: 641) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นเกณฑ์มาตรฐานของความประพฤติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีพฤติกรรมเป็นของตนเอง ผลของการกระทำพฤติกรรมนั้นจะเป็นเครื่องตัดสินว่า การกระทำนั้นผิดหรือถูก โดยแต่ละระดับของพัฒนาการทางจริยธรรมจะมีเกณฑ์การตัดสินใจของสังคมนั้น ๆ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976: 29-53) กล่าวว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึง กฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งเป็นอุดมคติ ดังนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

เรสต์ (Rest. 1977 : 6) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม เป็นโน้ตทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมในการมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคล เช่น ความรู้สึกส่วนตัวที่จะพัฒนาตนเองให้ถึงจุดสุดยอดแห่งศักยภาพของเขา

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความดีงาม สิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ เป็นการแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม และเป็นเรื่องของการฝึกนิสัยโดยทำบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จนเป็นนิสัยแล้วจะกลายเป็นคุณธรรม เป็นการริเริ่มจากภายนอกเข้าไปสู่ภายใน หรือฝึกพิจารณาจากภายในมาสู่ภายนอก และเป็นลักษณะนิสัยเป็นคุณสมบัติที่ดีในจิตใจจะนั้นทำดีต้องทำบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปรวมได้ว่า คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่สังคมยอมรับว่าดี และต้องการจะรักษาไว้โดยเห็นว่า การที่คนมีคุณธรรมเป็นสิ่งที่ประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและสังคม มีคุณธรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลก มีจิตสาธารณะ เสียสละ และเป็นแบบอย่างที่ดี

ความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมไทยในหลายปีผ่านมามีด้านเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สภาพแวดล้อม ตลอดจนการรับวัฒนธรรมของตะวันตก ทำให้ผลกระทบต่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนนักศึกษา ละเลยต่อการปฏิบัติ ด้านศีลธรรมอันดีงาม และก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ อีกมากมาย บุคคลทุกฝ่ายในสังคม ต่างให้ความสนใจ พยายามหาทางแก้ไขเพื่อให้ปัญหาลดลง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงต้องการปลูกฝังคุณธรรมและ จริยธรรม เพื่อให้เป็นสมบัติของคนไทยทั้งประเทศ มีพระราชดำรัสในพระราชพิธีบวงสรวง สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2525 ความว่า

คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่ 4 ประการ ดังนี้

1. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
2. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น
3. การอดทน อดกลั้นและอดออม ที่จะประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด

4. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้สละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ หากนำมาประพฤติปฏิบัติ และเผยแพร่โดยทั่วกันจะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุขร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์ และ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสในพิธีทูลเกล้า ถวายปริญญาคุณวุฒิปรัชชาบัณฑิตศาสตราจารย์ของ 5 สถาบัน ณ ศาลาดุสิตาลัย พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2532 สรุปได้ว่า การสอนให้คนเก่งนั้น อาจมองเห็นว่าดี แต่ถ้ามองให้ถี่ถ้วนรอบด้านแล้วอาจเกิดข้อบกพร่องในตัวบุคคลได้ไม่น้อย เช่น บกพร่องในจริยธรรม และความรู้จักผิดชอบชั่วดี เพราะมุ่งจะแสวงหาประโยชน์เฉพาะตัวให้เพิ่มพูนขึ้น เป็นเหตุให้ทำ ความผิดและความชั่ว ทุจริตได้ โดยไม่รู้สึกระส่ำระสาย และไม่สามารถสร้างความ เจริญก้าวหน้าให้แก่บ้านเมืองได้ตามเป้าหมาย ดังนั้น นอกจากจะสอนให้เก่งแล้วจำเป็นต้อง ยังที่จะต้องอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย

กล่าวโดยสรุป การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม นั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาให้นักศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นพลเมืองดี เช่น มีความซื่อสัตย์ มีความขยัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีความเมตตา กรุณา มีความอดทน อดกลั้น เป็นต้น และมีความประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

1.1.2 ด้านความรับผิดชอบ

ความหมายของความรับผิดชอบ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2544: 944) ได้ให้ความหมายความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง หน้าที่ประจำของแต่ละบุคคลเมื่อได้รับมอบหมาย และการปฏิบัติงานและหน้าที่ โดยเฉพาะ ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดตามความสามารถของตน

ดวงเดือน พันธุมนาริน (2523: 40) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง หน้าที่ที่คิดตัวมาตั้งแต่เกิด และติดตามมาภายหลัง

ภิญโญ สาร (2546: 1) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง อำนาจชนิดหนึ่งในจิตใจของบุคคลซึ่งสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ บุคคลบางคนเกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะกระทำการใดตรงกันข้ามกับทำนองครองธรรมหรือหลักปฏิบัติขององค์กรของตนหรือมีโอกาสมอง แต่ไม่มอง บุคคลนั้นคือผู้ที่เรียกได้ว่ามีความรู้สึกรับผิดชอบ

ชัยวิช อุตเสน (2551: 11) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร ละเอียครอบคอบความขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ พยายามทำงานของตนให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยไม่ละเมียดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่นมีการรับรู้แล้วยอมกระทำการตอบสนองด้วยความสมัครใจต่อสิ่งที่จะต้องกระทำ ในฐานะที่เป็นหน้าที่ของตนเอง ไม่ใช่แค่เพียงคิดหรือรับรู้ในใจ เป็นการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติภารกิจที่ตนเองพึงกระทำ ยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นมีความสำนึกในหน้าที่ที่ตัวเองและสังคม

วัฒนา ชันแจ่ม (2551: 35) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความตั้งใจและมุ่งผลสำเร็จในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยความพยายาม ความรับผิดชอบ ขอมรับผลการปฏิบัติงานและพร้อมที่จะปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

แคทเทล (Cattell, 1963: 145) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า

ความรับผิดชอบ หมายถึง บุคคลที่มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ กอร์ดอน (Gordon, 1963: 14) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่มีความเพียรพยายามและตั้งใจปฏิบัติงาน จดจ่อกับงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จหรือมุ่งมั่นในงานที่จะกระทำแม้จะมีอุปสรรค เป็นคนที่ไว้ใจได้ เป็นที่พึ่งพาอาศัยได้ มีความรับผิดชอบ

ฟลิปโป (Flippo, 1966 : 122) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำนึกนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และ วัตถุประสงค์

กู๊ด (Good, 1973: 498) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ภาระหน้าที่ที่แต่ละคนครองอยู่ ซึ่งบุคคลจะรับ ไม่ว่าจะเป็นงานทั่วไปที่ได้รับมอบหมายหรืองานในหน้าที่จะต้องทำให้บรรลุความสำเร็จถูกต้อง มีประสิทธิภาพและมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับความมุ่งหมาย ต้องยอมรับทั้งความผิดพลาดและความสำเร็จ สามารถเชื่อถือได้ในเรื่องการปฏิบัติภาระหน้าที่

จากความหมายของความรับผิดชอบสรุปได้ดังนี้ ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค ไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง พยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น

ความสำคัญของความรับผิดชอบ

นิเวศน์ เต็มประทุม (2550: 21) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้เกิดกับทุกคน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้สังคมเกิดความ เป็นระเบียบเรียบร้อยสงบสุข และพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า

ชัยวิช อุตเสน (2551 : 15) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้หน้าที่หรือการงานที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จและเสร็จตามเวลาที่กำหนดซึ่งมีผลทำให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ดังนั้นในปัจจุบันจึงกำหนดให้มีการปลูกฝังและพัฒนาให้นักเรียน นักศึกษา มีความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความขยัน ความประหยัด ความเสียสละ และความพยายามในการพึ่งพาตนเอง การปลูกฝังให้คนไทยมีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติก็เป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นปัจจัยที่สำคัญในการช่วยเหลือสังคมให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและสงบสุข

วัฒนา ชันแข็ง (2551: 36) กล่าวว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องวัดความดีของบุคคล ถ้าหากบุคคลใดมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและส่วนรวมแล้ว บุคคลนั้นย่อมประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลทั่วไป

จากความสำคัญของความรับผิดชอบที่กล่าวมาแล้วนั้น พอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญอย่างยิ่ง และจำเป็นต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้เกิดกับทุกคน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้สังคมเกิดความ เป็นระเบียบเรียบร้อยสงบสุข และพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ถ้าบุคคลใดมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวมแล้ว บุคคลนั้นย่อมประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลทั่วไป

ประเภทของความรับผิดชอบ

วัฒนา ชันแข็ง (2551 : 35) แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสมให้ลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพทันตามเวลาที่กำหนด
2. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศและชื่อเสียง ตลอดจนสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้สถานศึกษา การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน รวมทั้งชักจูงให้บุคคลอื่นปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความเจริญของงามของโรงเรียน

วิจัยพื้นที่ สาขานนท์ (2551: 15) แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดและทันต่อระยะเวลาที่กำหนดไว้ และมีประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถแบ่งความรับผิดชอบต่อตนเองออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 ความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการเรียน คือ การรู้จักหน้าที่ของตนเองด้านการเรียน มีความตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ขยันหมั่นเพียร จนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

1.2 ความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย คือ การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของส่วนรวม สังคม หรือสถานศึกษาของนักเรียน เช่น กิจกรรมการทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน ห้องเรียน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

2. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หมายถึง การเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือหรือร่วมมือทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน ชุมชน หมู่บ้าน วัดหรือที่สาธารณะ ด้วยความเต็มใจ โดยไม่คิดว่าตัวเองเดือดร้อน

สรุปประเภทของความรับผิดชอบได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง รับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ของตนเอง การที่บุคคลตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและยอมรับสิ่งที่ตนเองได้กระทำทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่ให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อส่วนรวม และ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หมายถึง การรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยคำนึงถึงคนส่วนใหญ่หรือสังคมส่วนรวมอันได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องในครอบครัว ชุมชน สังคมทั่วไป ประเทศชาติ โดยปฏิบัติอย่างถูกต้อง เหมาะสม และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539: 83-95) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ มีลักษณะดังนี้

1. ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด และสุดกำลังความสามารถ ไม่ว่าจะด้วยเผชิญอุปสรรคมากน้อยเพียงใด
2. ทำงานเสร็จและทันเวลาที่กำหนด โดยไม่มีการควบคุม

3. กล้ารับในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของตน
4. เอาใจจริงเอาใจและขยันขันแข็ง
5. ไม่ทิ้งงานไปกลางคัน ถึงแม้ว่าจะเป็นงานที่ตนไม่ชอบ
6. ไม่ผัดวันประกันพรุ่งหรือทิ้งปัญหาไว้
7. ไม่โทษผู้อื่นหากงานนั้นไม่เสร็จ หรือเกิดความเสียหาย
8. ตรงต่อเวลาในการทำงานหรือนัดหมาย

กรมวิชาการ (2545: 22) ได้กำหนด ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบคือ จะต้องมีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ โดยมีลักษณะพฤติกรรมดังนี้ ตรงต่อเวลาพยายามทำงานให้เสร็จ ติดตามผลงานเสมอ ยอมรับความผิดพลาด รักษาชื่อเสียง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน มีระเบียบวินัย รู้จักวางแผน เต็มใจทำงาน ขยันขันแข็ง เชื่อมมั่นในตัวเอง ปฏิบัติตามหน้าที่โดยเคร่งครัด

ชัยวิช อุตเสน (2551: 16) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบคือ จะต้องมีความประพฤติหลักที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ การปฏิบัติงานด้วยความจริงจัง ด้วยความมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้ประกอบกิจกรรมด้วยความสนใจ เต็มใจทำอย่างสม่ำเสมอ มีจุดหมายปลายทาง มีใจจดใจจ่อ มีสมาธิเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนเองหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย มีการติดตามงานไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกหนี มีความละเอียดรอบคอบ มีร่างกายแข็งแรง ควบคุมตนเองได้ดี มีการตรงต่อเวลาในการทำงาน ยอมรับผลการกระทำของการปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น การติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว ถ้าไม่ดีต้องพยายามแก้ไข ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น รู้จักใคร่ครวญในงานที่ทำ เพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ รู้การคิดก่อนทำงานว่าจะมีผลเสียอย่างไรบ้างหรือเปล่า มีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น และหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้า และเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจสอบว่าถูกต้องเรียบร้อยดีหรือยัง อีกทั้งต้องมีความขยันหมั่นเพียร ความพยายามสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความระมัดระวัง มีการเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง ไม่ชอบอยู่เฉย ๆ หรือว่างงาน แสวงหางานทำใหม่ ๆ อยู่เสมอ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบได้ว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา พยายามทำงานให้สำเร็จ ติดตามผลงานอยู่เสมอ ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการ

กระทำของตนเอง รักษาชื่อเสียงและถือศักดิ์ศรี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน มีระเบียบวินัย รู้จักวางแผน เต็มใจทำงาน ขยันขันแข็ง เชื่อมมั่นในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง ปฏิบัติตามหน้าที่เป็นอย่างดี รู้จักหน้าที่และทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับปัญหา ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ละเอียดรอบคอบ มุ่งมั่นบากบั่นด้วยความเพียรพยายาม ความขยันหมั่นเพียร ความพยายามสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความระมัดระวัง

การพัฒนาและการปลูกฝังความรับผิดชอบ

บุคคลในสังคมไทยยังขาดความรับผิดชอบอยู่มาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคน สถาบันสังคมทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว สถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ล้วนอยู่ในฐานะที่ต้องช่วยเหลือกันปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับคนไทย โดยเฉพาะเยาวชนที่กำลังจะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม แต่ความรับผิดชอบมิได้มาแต่กำเนิด หากแต่สามารถฝึกอบรมและปลูกฝังให้กับคนในสังคมได้

ชัยวิช อุตเสน (2551: 17) สรุปว่า การพัฒนาและการปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ควรปลูกฝังให้เหมาะสมกับวัยและจะพัฒนาไปเรื่อยๆจนถึงวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ต่อไป ต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของเด็ก แนะนำ ส่งเสริมเขาในสิ่งที่ถูกที่ควร ให้เขาได้รู้จักแก้ปัญหาและปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เขาโดยการอาศัยการเรียนรู้รูปแบบการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ และสภาพแวดล้อม การสอนความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนนั้นควรจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัย และบุคคล โดยการให้ความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นต้องยอมรับในความสามารถของผู้เรียนที่จะพัฒนาความรับผิดชอบได้ ทั้งมีการสอนในเนื้อหาหรือการบอกกล่าวในการอบรม วิธีการปลูกฝังให้เกิดความรับผิดชอบแก่ผู้เรียน โดยการนำเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน ซึ่งในการปลูกฝังต้องใช้เวลานานพอสมควร

วัฒนา จันทร์แจ้ง (2551: 37) สรุปว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งคุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับนักเรียนจะต้องรู้ถึงวิธีการพัฒนาที่เหมาะสม ทั้งด้าน

ความคิด และการกระทำที่บ่งบอกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู มีส่วนสำคัญในการปลูกฝัง และพัฒนาความรับผิดชอบ โดยมีวิธีการปลูกฝัง คือ เริ่มปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับเด็กตั้งแต่อายุยังน้อย ฝึกให้ทำงานให้เสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน และทันเวลาที่กำหนด ฝึกให้รับผิดชอบโดยการปฏิบัติจริง การปลูกฝังความรับผิดชอบควรกระทำอย่างสม่ำเสมอการพัฒนาและการปลูกฝังความรับผิดชอบเกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น และจากวัยรุ่นจนกระทั่งไปสู่ผู้ใหญ่ ในระยะแรกๆ ของชีวิตเด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา แต่เมื่อโตขึ้นจะมีความสามารถในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น ช่วยตัวเองได้มากขึ้น และจะค่อยๆ เรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

การพัฒนาความรับผิดชอบให้กับเด็กควรเริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มด้วยให้ทำงานง่ายๆ ก่อน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง การปลูกฝังความรับผิดชอบให้เด็กเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องเสริมตั้งแต่วัยเด็ก ทั้งที่บ้านและโรงเรียน การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับผู้เรียนจะต้องรู้ถึงวิธีการพัฒนาที่เหมาะสม ทั้งด้านความคิด และการกระทำที่บ่งบอกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น

1.1.3 ด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู

ความหมายความซื่อสัตย์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) ได้กำหนดความหมายของคำว่า ซื่อสัตย์ โดยแยกคำออกเป็น 2 คำ ได้แก่ คำว่า ซื่อ และคำว่า สัตย์ โดยให้ความหมายของคำว่า “ซื่อ” หมายถึง ตรง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ไม่คดโกง ส่วนคำว่า “สัตย์” หมายถึง ความประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่คดโกง และ “ซื่อสัตย์” หมายถึง ความประพฤติตรง ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง หรืออาจพูดง่าย ๆ ว่า คนที่ซื่อสัตย์ ก็คือคนที่เป็นคนตรง ประพฤติสิ่งใดก็ด้วยน้ำใสใจจริง

ความซื่อสัตย์มีหลายอย่าง เช่น ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อครอบครัว ความซื่อสัตย์ต่อมิตร ความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ ความซื่อสัตย์ต่อประเทศชาติ

“ความซื่อสัตย์” เป็นคุณธรรมที่จำเป็นต่อสังคม ไม่ว่าจะเป็ความซื่อสัตย์ในระดับไหนก็ตามจะต้องสอนเยาวชนรุ่นหลังให้ประพฤติปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะหากคนในสังคมขาดคุณธรรมข้อนี้เมื่อใด สังคมก็จะวุ่นวาย มีการเอารัดเอาเปรียบกัน และเห็นแก่ตัวมากขึ้น จนก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมาอีกมากมาย การไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเองจะกลายเป็นคนขาดระเบียบ ขาดความตั้งใจ กลายเป็นคนทำอะไรไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต

ซื่อสัตย์ คือ ประพฤติตรงไม่เอินเอียงไม่มีเล่ห์เหลี่ยมมีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ ถูกต้อง

วิชาชีพ (Profession)

ความหมายวิชาชีพ

วิชาชีพ (Profession) เป็นอาชีพให้บริการแก่สาธารณชนที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญเป็นการเฉพาะ ไม่ซ้ำซ้อนกับวิชาชีพอื่น และมีมาตรฐานในการประกอบ วิชาชีพ โดยผู้ประกอบวิชาชีพต้องฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอ ก่อนที่จะประกอบวิชาชีพ ต่างกับ อาชีพ (Career) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องทำให้สำเร็จ โดยมุ่งหวัง ค่าตอบแทนเพื่อการดำรงชีพเท่านั้น

วิชาชีพ ได้รับยกย่องให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ย่อมต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูงตามมา เพราะมีผลกระทบต่อผู้รับบริการและสาธารณชน จึงต้องมีการควบคุมการประกอบวิชาชีพเป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อผู้รับบริการและ สาธารณชน โดยผู้ประกอบวิชาชีพต้องประกอบวิชาชีพด้วยวิธีการแห่งปัญญา (Intellectual Method) ได้รับการศึกษาอบรมอย่างเพียงพอ (Long Period of Training) มีอิสระในการ ใช้วิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Autonomy) และมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ (Professional Ethics) รวมทั้งต้องมีสถาบันวิชาชีพ (Professional Institution) หรือองค์กร วิชาชีพ (Professional Organization) เป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์จรรยา วิชาชีพ

วิชาชีพทางการศึกษา นอกจากจะเป็นวิชาชีพชั้นสูงประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับ วิชาชีพชั้นสูงอื่น เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก ทนายความ พยาบาล สัตวแพทย์ เป็นต้น

ซึ่งจะต้องประกอบวิชาชีพเพื่อบริการต่อสาธารณชนตามบริบทของวิชาชีพนั้นๆ แล้วยังมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ กล่าวคือ

1. สร้างพลเมืองดีของประเทศ โดยการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะทำให้ประชาชนเป็นพลเมืองดีตามที่ประเทศชาติต้องการ

2. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสนองตอบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3. สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาติ จากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ให้มีการรักษาความเป็นชาติไว้อย่างมั่นคงยาวนาน

จากความหมายของความซื่อสัตย์และวิชาชีพ สามารถสรุปรวมกันได้ว่า ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ หมายถึง ความประพฤติตรง ไม่คิดคดโกงและไม่หลอกลวง ให้บริการแก่สาธารณชนที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญเป็นการเฉพาะ ไม่เข้าซ้อนทับวิชาชีพอื่น และมีมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ วางตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือของผู้อื่น

สำหรับในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู ดังนั้นจึงนิยามคำว่า ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู หมายถึง ความประพฤติตรง ไม่คิดคดโกงและไม่หลอกลวง ให้บริการแก่สาธารณชนที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญเป็นการเฉพาะ ไม่เข้าซ้อนทับวิชาชีพอื่น และมีมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ รักและปรารถนาดีต่อศิษย์อย่างจริงใจ วางตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือของผู้อื่น ทั้งต่อตนเองและต่อการทำงาน

1.2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของระดับปริญญาตรี

1.2.1 ด้านความรู้ความสามารถ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยทั่วไป จะมีความรู้ความสามารถอย่างน้อยต่อไปนี้

- 1) ความรู้ที่ครอบคลุม สอดคล้อง และเป็นระบบในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษาตลอดถึงความเข้าใจในทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง
- 2) ความสามารถที่จะตรวจสอบปัญหาที่ซับซ้อนและพัฒนาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งของตนเองและความรู้จากสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยคำแนะนำแต่เพียงเล็กน้อย
- 3) ความสามารถในการค้นหา การใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติที่

เหมาะสมในการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ตลอดจนการเลือกใช้กลไกที่เหมาะสมในการสื่อสารผลการวิเคราะห์ต่อผู้รับข้อมูลข่าวสารกลุ่มต่างๆ

4) ในกรณีของหลักสูตรวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในวิชาชีพนั้นๆ

5) ในกรณีของหลักสูตรวิชาการที่ไม่มุ่งเน้นการปฏิบัติในวิชาชีพ สิ่งสำคัญ คือ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในผลงานวิจัยต่างๆ ในสาขา/สาขาวิชานั้น ความสามารถในการแปลความหมาย การวิเคราะห์ และประเมินความสำคัญของการวิจัย ในการขยายองค์ความรู้ในสาขา/สาขาวิชา

1.2.2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

1) มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหา และข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่ม โดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมไปปฏิบัติได้

2) สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษากันคว้าในสาขาวิชาของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่นๆ

3) สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดของธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตน

4) มีส่วนร่วมในการติดตามพัฒนาการในศาสตร์ของตนให้ทันสมัย และเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของตนอยู่เสมอ

5) มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการ ในวิชาชีพ และชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

1.3 การวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการวัดทางด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นการวัดที่ค่อนข้างยากจึงจำเป็นต้องออกแบบการวัด กำหนดขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์ให้เหมาะสม สะดวกต่อการนำไปใช้และมีประสิทธิภาพรวมทั้งให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สภาพของปัญหา ความต้องการหรือความจำเป็นของชุมชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ในการ

กำหนดพฤติกรรมหรือลักษณะที่ต้องการวัด โดยขั้นตอนการสร้างเครื่องมือโดยทั่วไปมีวิธีการสร้างตามขั้นตอนดังนี้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาอุดมศึกษา 2552: 33)

1. กำหนดและนิยามคุณลักษณะที่ต้องการจะวัด
2. กำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะที่ต้องการ
3. เลือกรูปแบบของเครื่องมือวัด
4. เขียนข้อความหรือรายการที่จะวัด
5. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ
6. แก้ไขปรับปรุง
7. ทดลองใช้เครื่องมือวัด
8. นำไปใช้
9. วิเคราะห์เครื่องมือวัดเป็นรายชื่อ/ทั้งฉบับ
10. จัดทำเป็นต้นฉบับเพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

จากขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังกล่าวสามารถนำมาสรุปเป็นขั้นตอนในการปฏิบัติได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจกับคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์นั้นๆ ให้ถ่องแท้

- 1.1 หาความหมายหรือนิยามของคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์
- 1.2 ระบุพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์
- 1.3 ระบุพฤติกรรมที่แสดงถึงการ ไม่มีคุณลักษณะของบัณฑิต

อันพึงประสงค์

การดำเนินการตามขั้นที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์ของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ด้วยการวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

ขั้นที่ 2 รวบรวมความหมาย และพฤติกรรมของบัณฑิตอันพึงประสงค์

- 2.1 ประมวลความหมายพฤติกรรมของคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์นั้นๆ จากคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์ที่ได้ในขั้นที่ 1
- 2.2 สร้างนิยามปฏิบัติการ (Operational Definition) โดยให้ความหมาย และพฤติกรรมที่รวบรวมมาได้ข้อ 2.1

ขั้นที่ 3 การสร้างเครื่องมือ

3.1 จากนิยามปฏิบัติการในขั้นที่ 2 นำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะ

3.2 วางแนวการวัดว่า รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการวัดคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์ควรเป็นอย่างไร

3.3 สร้างคำถาม หรือข้อความให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่างๆ ที่ระบุไว้ในนิยามปฏิบัติการ ปริมาณของข้อคำถามควรจะให้มากพอที่จะเป็นดัชนีบอกได้ว่าผู้ได้คะแนนเท่านี้แล้วแสดงว่ามีคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์อยู่ในระดับนั้นๆ เพียงใด ลักษณะของคำถามคำตอบจะให้อ่านสถานการณ์สมมุติ แล้วให้เลือกทางปฏิบัติซึ่งจะมีเหตุผลประกอบ

3.4 ประเมินคุณภาพของข้อคำถามขั้นต้น ภายหลังจากที่ได้สร้างคำถามหรือข้อความแล้ว ควรจะได้ประเมินคุณภาพขั้นต้น ทั้งในแง่ภาษาที่ใช้และความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามว่า ข้อคำถามนั้นวัดคุณลักษณะด้านที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งจะให้ผู้ชำนาญการด้านการวัดผลและวิจัย และด้านจิตวิทยาเป็นผู้ประเมิน

3.5 การทดลองใช้เครื่องมือวัด ซึ่งนับว่าในขั้นตอนนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความเชื่อมั่นฉบับของเครื่องมือ

การสร้างแบบทดสอบที่ไม่ได้วัดทางด้านความรู้ความเข้าใจ (Non Cognitive) วิธีการสร้างแบบทดสอบแบบนี้มักมีปัญหา เพราะว่าเป็นการยากที่จะแยกให้แน่ชัดตั้งแต่เทคนิคเฉพาะ ซึ่งใช้ในการสร้างและเฉลยคำตอบ ซึ่งวิธีการทั้ง 2 วิธีนี้จะพิจารณาไปด้วยกัน

แบบทดสอบที่วัดทางด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive) จะมีคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวแต่แบบทดสอบที่วัดทางด้าน ไม่ใช่ความรู้ ความเข้าใจ ไม่จำเป็นต้องมีคำตอบที่ถูกต้อง อาจจะเป็นคำตอบที่ถูกสำหรับคนกลุ่มหนึ่ง แต่อาจเป็นคำตอบที่ผิดสำหรับกลุ่มอื่นๆ โดยทั่วไป วิธีการสร้างแบบทดสอบประเภทนี้มี 3 วิธี ดังนี้

1. วิธีการสร้างแบบทดสอบแบบเชิงประจักษ์ ผู้สร้างแบบทดสอบจะไม่กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะ หรือลักษณะของคนในกลุ่มต่างๆ กัน ข้อคำถามแต่ละ

ข้อจะประเมินให้สัมพันธ์สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จะต้องศึกษามาก่อนว่าสามารถจำแนกคนที่ต่างกันออกมาจากกันได้ แบบทดสอบที่สร้างโดยใช้วิธีนี้มีจุดด้อย คือ ผู้สอนจะสร้างคำตอบให้ได้คำตอบที่ถูกได้ยาก เพราะผู้สอนไม่ทราบว่ากลุ่มที่ใช้เป็นเกณฑ์นั้นจะตอบอย่างไรในข้อนั้นๆ

2. วิธีการสร้างแบบทดสอบโดยอาศัยความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneous Construction) การสร้างโดยอาศัยความเป็นเอกพันธ์ หรือความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Construction) ผู้สร้างแบบทดสอบจะเริ่มสร้างข้อคำถาม เพื่อจัดข้อคำถามที่วัดสิ่งเดียวกันเข้าไว้เป็นกลุ่มๆ ลักษณะของข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ค่าเดียวกันจะมีสหพันธ์ภายในสูงแต่จะมีสหพันธ์ระหว่างกลุ่มนั้นต่ำ และแบบทดสอบมาตรฐานที่สร้างโดยวิธีนี้ได้แก่ The Guilford Inventories

3. การสร้างแบบทดสอบโดยอาศัยเหตุผลทางตรรกศาสตร์ (Logical Construction) วิธีสร้างแบบนี้จะคัดเลือกข้อคำถามโดยอาศัยพื้นฐานทางตรรกศาสตร์ (Logical) หรือเหตุผล (Rational) มากกว่าเชิงประจักษ์ ผู้สร้างแบบทดสอบจะต้องระบุคุณลักษณะ (Trait) หรือ ทักษะ (Skill) หรือความรู้ (Knowledge) ที่จำเป็นสำหรับงาน (Task) หรือสิ่งที่ต้องการวัดได้ก่อนอาจใช้ทฤษฎีหรือ โครงสร้างบางอย่างเป็นหลัก แล้วเตรียมข้อคำถามให้เหมาะสม จากนั้นจึงพิจารณาข้อคำถาม โดยอาศัยความสอดคล้องเป็นทฤษฎีข้างต้น แบบทดสอบมาตรฐาน ที่สร้างโดยอาศัยวิธีการเช่นนี้ ได้แก่ Study of Value ของ Allport

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์และอัตลักษณ์ ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้กำหนดกรอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยกำหนดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2553 ดังนี้

กิจกรรมพัฒนาทักษะทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับชั้นปีที่ 1 คือ

1. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาทักษะสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (หลักสูตร 2 วัน)
2. กิจกรรมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3. กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา

กิจกรรมพัฒนาทักษะทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับชั้นปีที่ 2 คือ

1. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาทักษะสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

(หลักสูตร 2 วัน)

2. กิจกรรมพัฒนาการพูดในที่สาธารณะ (อย่างน้อย 2 ภาษา) (หลักสูตร 2 วัน
เน้นการแต่งกาย การพูด การใช้ชีวิตในสังคม จิตสาธารณะ และคุณธรรม จริยธรรม)

3. กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา

กิจกรรมพัฒนาทักษะทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับชั้นปีที่ 3 คือ

1. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาทักษะสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

(หลักสูตร 2 วัน)

2. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับครูพันธุ์ใหม่

(หลักสูตร 2 วัน)

3. กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา

กิจกรรมพัฒนาทักษะทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับชั้นปีที่ 4 คือ

1. กิจกรรมพัฒนาครูดี มืออาชีพ (หลักสูตร 2 วัน เน้นวิธีการสอน ทักษะ ทฤษฎี

จิตวิทยา การบริหารจัดการชั้นเรียน)

2. กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา

3. กิจกรรมเตรียมความพร้อมนักศึกษา ก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

กิจกรรมพัฒนาทักษะทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับชั้นปีที่ 5 คือ

1. กิจกรรมปฐมนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. กิจกรรมสัมมนา ระหว่างภาคการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3. กิจกรรมปัจฉิมนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

4. กิจกรรมนำเสนองานวิจัยในชั้นเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางวิชาการและ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
1. ทักษะ ทางคอมพิวเตอร์ เพื่อการสืบค้น 2. ทักษะการใช้ ภาษา เพิ่มการ สื่อสารทักษะ การอยู่ร่วมกัน 3. สร้างวิสัยทัศน์ ทางวิชาชีพ	1. ทักษะทาง คอมพิวเตอร์ เพื่อ การประยุกต์ใช้ 2. ทักษะการพูด ในที่ชุมชน 3. ทักษะการ ทำงานร่วมกับ ผู้อื่น 4. ทักษะการ ปรับตัวและการ แก้ปัญหา 5. เปิดโอกาส ในการพัฒนา ทางวิชาชีพ	1. ทักษะทาง คอมพิวเตอร์ เพื่อการพัฒนา สื่อการเรียนรู้ 2. ทักษะการ เป็นผู้จัดการ เรียนรู้ 3. ทักษะการ เป็นผู้นำอย่าง สร้างสรรค์ 4. เปิดโอกาส ในการประกอบ วิชาชีพ	1. สืบอบรวมการ จัดการเรียน ในรูปแบบต่าง ๆ 2. ทักษะการ สร้างบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ 3. ทักษะการให้ คำปรึกษา	นักศึกษา ออกฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ตามการประกันคุณภาพการศึกษา TQF
คณะครุศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุป
ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ตามการประกันคุณภาพ การศึกษา TQF คณะครุศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษา ตามการประกัน คุณภาพการศึกษา TQF	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม
1. คุณธรรมจริยธรรม 2. ความรู้ 3. ทักษะทางปัญญา 4. ทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ 5. ทักษะการวิเคราะห์เชิง ตัวเลข การสื่อสารและ เทคโนโลยีสารสนเทศ 6. ทักษะด้านการจัด	1. มีความรู้ และทักษะ ในสาขาวิชาที่ศึกษา 2. มีคุณธรรม จริยธรรม รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ใน วิชาชีพ 3. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ศึกษาอย่างต่อเนื่อง สามารถคิด และวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล 4. มีความสามารถใน	คนดี 1. ประพฤติตนตามหลักธรรม ทางศาสนา (เน้นรักษาศีลห้า) 2. ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงและแนวทางครูของ แผ่นดิน 3. มีจิตสาธารณะ จิตบริการและ จิตอาสา 4. มีจิตวิญญาณของความเป็นครู 5. ประพฤติตามจรรยาบรรณ
การเรียนรู้	การใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี และสามารถใช้ ภาษาต่างประเทศในการ สื่อสารได้อย่างน้อย 1 ภาษา 5. มีความรู้ มีทักษะ สามารถใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6. มีวิจรรณญาณ	ของครู ความรู้ดี 1. ความรู้ในรายวิชาเฉพาะด้าน 2. ความรู้ในรายวิชาทางการศึกษา 3. ความรู้ทางสังคม เศรษฐกิจ และวิทยาการที่เปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา 4. ความรู้แนวคิด ทฤษฎี และ เทคโนโลยีสมัยใหม่
	สามารถบูรณาการภูมิปัญญา ท้องถิ่น กับภูมิปัญญาสากล	5. ความรู้ด้านภาษาในการ สื่อสาร

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษา ตามการประกัน	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม
คุณภาพการศึกษา TQF		มหาสารคาม
	<p>ในการแก้ปัญหาได้</p> <p>7. มีสุขภาพและ บุคลิกภาพที่ดี มีโลกทัศน์ กว้าง ขอมรับการ เปลี่ยนแปลงของสังคม</p> <p>8. มีจิตสำนึก เป็น ประชาธิปไตย เสียสละ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้เห็นประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญ</p> <p>9. เป็นพลเมืองดี มีความ ตระหนักต่อการพัฒนา ตนเอง พัฒนาอาชีพ และ</p>	<p>สอนดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้หลักจิตวิทยาพัฒนาการ 2. ใช้เทคนิค ที่อาศัยแนวคิด ทฤษฎีและเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3. มีจิตวิญญาณของความเป็นครู และเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ 4. จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ โดยเฉพาะมีกระบวนการ เรียนรู้ด้วยตนเอง <p>บุคลิกภาพที่ดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรงต่อเวลา 2. แต่งกายดี 3. มีวินัย
	เป็นผู้นำการพัฒนาท้องถิ่น	<ol style="list-style-type: none"> 4. มีความรับผิดชอบ 5. มีภาวะผู้นำ

ที่มา www.edummu.org/new/TQF.com

3. การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2552

การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา เป็นกระบวนการเก็บรวบรวม
ตรวจสอบ ติดตามผลการพัฒนาการเรียนรู้ นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้และใช้เป็น
ข้อมูลในการตัดสินใจผลการเรียน สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบเพื่อให้การ

ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ดังนี้

หลักการศึกษ

ม.6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ม.7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ม.8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

ม.9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

ระบบการศึกษา

ม.15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล

ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้ นอกกระบวนตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

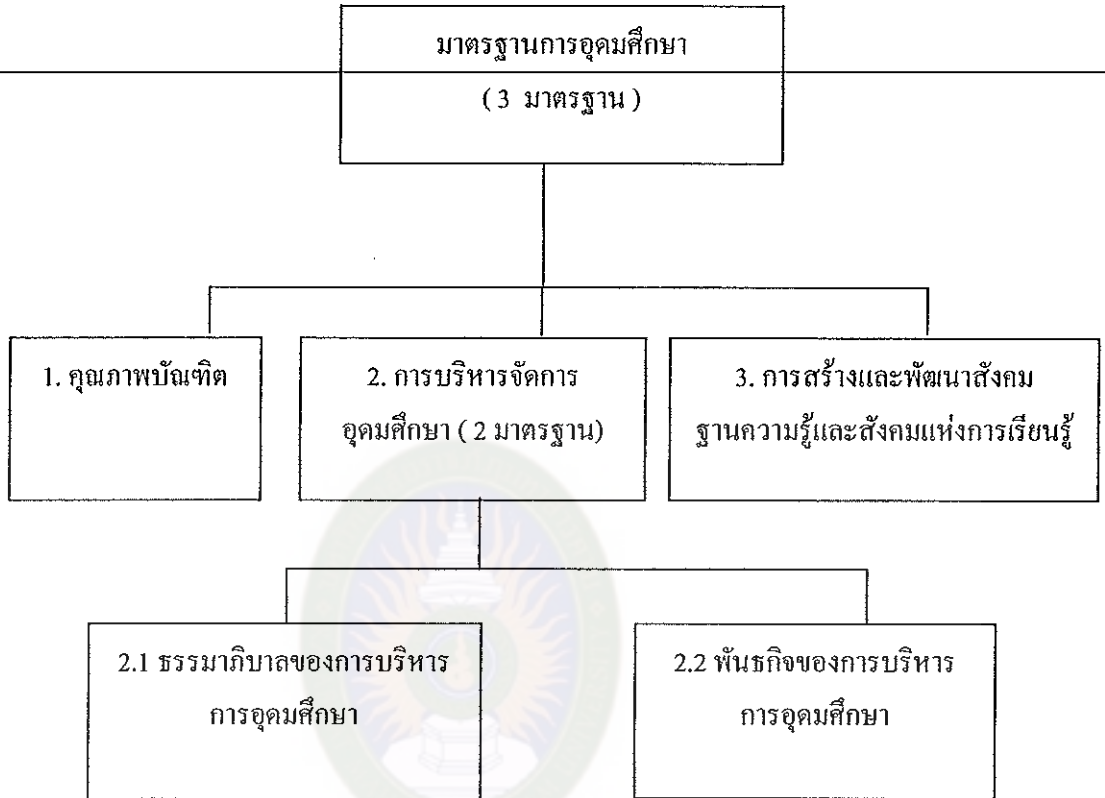

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษาและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

แผนภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษา

มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต (3 ตัวบ่งชี้) ได้แก่

1. บัณฑิตมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน สามารถเรียนรู้ สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

2. บัณฑิตมีจิตสำนึก ดำรงชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม

3. บัณฑิตมีสุขภาพดี ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ มีการดูแล เอาใจใส่ รักษาสุขภาพของตนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม

มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา

มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา (3 ตัวบ่งชี้) ได้แก่

1. มีการบริหารจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีอิสระทางวิชาการ

2. มีการบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ มีการจัดการศึกษาผ่านระบบและวิธีการต่างๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าคุ้มทุน

3. มีระบบการประกันคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา (4 ตัวบ่งชี้) ได้แก่

1. มีหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ทันสมัย ยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้และการสร้างงานด้วยตนเอง ตามสภาพจริง ใช้การวิจัยเป็นฐานมีการประเมินและใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการหลักสูตร ตลอดจนมีการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน

2. มีการวิจัยเพื่อสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์แก่สังคม วัฒนธรรม และ

สิ่งแวดล้อมตามศักยภาพของประเภทสถาบัน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับนานาชาติของสังคมและประเทศชาติ

3. มีการให้บริการวิชาการที่ทันสมัย เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคมตามระดับความเชี่ยวชาญของประเภทของสถาบัน มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของสังคมและประเทศชาติ

4. มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีการปรับใช้ศิลปะวัฒนธรรมต่างประเทศอย่างเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมนฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ (2 ตัวบ่งชี้) ได้แก่

1. มีการแสวงหา การสร้าง และการใช้ประโยชน์ความรู้ ทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และต่างท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างสังคมนฐานความรู้

2. มีการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการวิจัยแบบบูรณาการ หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักการสร้างเครือข่าย และหลักการประสานความร่วมมือร่วมพลัง อันนำไปสู่สังคมนแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ ปริญญาตรี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2552 อย่างน้อยต้องเป็นดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม เช่น มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

2. ด้านความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนักรู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

3. ด้านทักษะทางปัญญา สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่นๆด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันต้องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลแปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่จำเป็นต่อการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน การเรียนรู้ของมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านเกิดขึ้นได้หลายวิธี ดังนั้น การบรรลุผลสำเร็จในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านจะต่างกัน การสอนจะต้องใช้กลยุทธ์ การสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบต่างๆ ของการเรียนรู้ รวมทั้งมีการประเมินประสิทธิภาพ กลยุทธ์การสอนนั้นๆอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นสัดส่วนสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถาบัน เพื่อให้มั่นใจว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จเหล่านี้เป็นที่เข้าใจของคณาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง และนำไปใช้ในการเรียนการสอน ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่จำเป็นต่อการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน มีดังนี้

1. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาด้านนี้เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมและปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ทัศนคติ และ วุฒิภาวะในการตัดสินใจ ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนาจะรวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี การวิเคราะห์และสะท้อนพฤติกรรมของตนเองและของผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ กัน การอภิปรายเป็นกลุ่มในเรื่องความขัดแย้งทางความคิดอย่างง่าย ๆ และที่ซับซ้อนมากขึ้น จะช่วยให้นักศึกษาเห็นค่านิยมของตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเกิดความคิด โดยใช้หลักการ ทัวไปว่า สิ่งที่คุณเชื่อ ควรเป็นแนวทางกำหนดพฤติกรรมของตนเองได้ หลักในการถ่ายทอด การเรียนรู้จะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นไปได้ต่างๆ รวมถึงสถานการณ์ ที่นักศึกษาจะต้องเผชิญในชีวิตภายนอกและในการทำงาน แม้ว่าผลการเรียนรู้ด้านนี้ อาจถูกจัดเป็นรายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ควรใช้ทุกโอกาสในการเสริมการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมในทุกรายวิชาที่สอนรวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

2. การแสวงหาความรู้ ปัจจัยสำคัญ คือ การจัดการรวมอย่างกว้างๆ เกี่ยวกับการจัด โครงสร้างและเนื้อหาสาระในการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า และเมื่อมีข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้น ควรจะเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่จัดไว้แล้ว และเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของนักศึกษา เพื่อให้ง่าย ต่อการทำความเข้าใจและนำมาใช้ การใช้เครื่องมือช่วยจำและการทบทวนเนื้อหาที่สำคัญ เป็นระยะๆ จะช่วยให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลนั้นจะอยู่ในความทรงจำได้ในระยะยาว

3. การพัฒนาทักษะทางปัญญา ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ การพัฒนาความคิดรวบยอด รวมทั้งหลักการทางทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ การวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นลำดับขั้นตอนตามแผนที่วางไว้และต้องฝึกปฏิบัติในหลายสถานการณ์ รวมทั้งที่คล้ายคลึง กับสถานการณ์ที่คาดว่าจะได้ใช้ในอนาคตเพื่อช่วยในการถ่ายทอดความรู้และนำไปใช้ใน สถานการณ์ต่างๆ ตามความเหมาะสม การพัฒนาความสามารถในการกำหนดและใช้ ทักษะทางปัญญา สำหรับการแก้ไขปัญหาใหม่ๆ ที่ไม่คาดคิดมาก่อน จำเป็นต้องมีการทำงาน ในการแก้ปัญหาแบบปลายเปิดโดยให้ความช่วยเหลือในการจำแนกแยกแยะ และการ ประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการคิดและแก้ไขปัญหาได้ อย่างสร้างสรรค์ นักศึกษาควรถูกฝึกให้สามารถสะท้อนกระบวนการคิดของตนเอง เมื่อพบ กับงานใหม่ๆ ที่ท้าทายและสามารถพัฒนาการจัดการกลยุทธ์ในการคิดของตนเอง เมื่อต้องแก้ไขประเด็นปัญหาในลักษณะต่างๆ

4. การพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ การมีโอกาสนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและได้รับข้อมูลป้อนกลับต่อผลการทำงานที่สร้างสรรค์ ข้อมูลป้อนกลับดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพสูงสุด ถ้านักศึกษาได้วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในสภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสามารถพัฒนาเป็นหลักในการแสดงพฤติกรรมของตนเอง การพัฒนาความสามารถและความรับผิดชอบสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องมอบหมายงานให้นักศึกษาที่จะพัฒนาและกระตุ้นความสามารถเหล่านั้นด้วยความมุ่งหวังให้มีผลงานที่ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ

5. การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ การจัดการสอนที่มีการฝึกปฏิบัติเป็นลำดับขั้นตอนตามที่วางแผนไว้ พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับและคำแนะนำในการปรับปรุงทักษะที่จำเป็นทางด้าน การคำนวณอย่างง่าย ๆ แก่นักศึกษา เพื่อปรับปรุงทักษะที่จำเป็นทางคณิตศาสตร์อย่างง่าย ๆ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นักศึกษาที่เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาอาจมีความสามารถต่างกัน ในการใช้ทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสาร ซึ่งบางคนต้องได้รับการสอนเป็นพิเศษ ทั้งนี้อาจทำได้โดยการสอนโดยตรง ร่วมกับการฝึกปฏิบัติ และควรให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังซึ่งสูงขึ้นตามลำดับ

ดังนั้นหลักสูตรระดับปริญญาตรี จึงออกแบบมาเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความเข้าใจ ในสาขาวิชาอย่างกว้างๆ เน้นให้รู้สึกในบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ การพัฒนาและผลการวิจัยล่าสุด นักศึกษาควรตระหนักถึงความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปริญญาตรีเป็นคุณวุฒิขั้นพื้นฐานสำหรับการเข้าสู่อาชีพในสาขาต่างๆ ที่ใช้ทักษะความชำนาญสูงและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องพัฒนาผู้เรียน ทั้งคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติในวิชาชีพ และพื้นฐานความรู้ ภาลปฏิบัติและภาคทฤษฎี และการวิจัยที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อด้วย

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม (บรรเทา กิตติศักดิ์ ม.จป. :43)

ได้ให้แนวคิดเป็น 2 แนวคิด คือ

1. พัฒนาการสติปัญญา (Cognitive development) บุคคลที่มีแนวคิดทางด้านนี้ได้แก่ เพียเจท์ (Piaget :1965) และโคลเบอร์ก (Kohlberg:1976) หลักสำคัญของแนวคิดนี้ คือ การพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรมตามลำดับขั้นอย่างต่อเนื่องตามลำดับอายุ โดยมีความเชื่อว่า

1.1 การพัฒนาจริยธรรมมีพื้นฐานจากองค์ประกอบ โครงสร้างทางปัญญา และเหตุผลเชิงจริยธรรม

1.2 การจูงใจเบื้องต้นในการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ การจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับความสามารถ ความนับถือตนเอง หรือความสำนึกในตนเองมากกว่าความต้องการทางชีววิทยาหรือความปลดปล่อยความวิตกกังวล หรือความหวาดกลัว

1.3 การพัฒนาทางจริยธรรมเป็นวัฒนธรรมสากล เพราะการ ไปมีบทบาท และความขัดแย้งทางสังคม จะเป็นการกำหนดจริยธรรมโดยส่วนรวมขึ้น

1.4 หลักการของการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ โครงสร้างที่เกิดขึ้นโดยผ่านประสบการณ์จากปฏิสัมพันธ์ในสังคม ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น

1.5 อิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ คุณภาพและขอบเขตของความรู้ และสิ่งเร้าจากสังคม มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็กตลอดเวลา

2. การเรียนรู้ทางสังคม (Social learning) แนวคิดนี้ก็คือ กระบวนการทางสังคม ประพฤติ (Socialization) หรือการขัดเกลาทางสังคมนั่นเอง ทฤษฎีนี้ถือว่า อิทธิพลทางสังคม ทำให้บุคคลเกิดการยอมรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะและจริยธรรมของตน แนวคิดการพัฒนาจริยธรรม (Bandura,1977) มีดังนี้

2.1 การพัฒนาจริยธรรม เป็นความเจริญเชิงพฤติกรรมและอารมณ์ที่เป็นไปตามกฎของจริยธรรมมากกว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญา

2.2 การจูงใจเบื้องต้นในการพัฒนาจริยธรรมมีรากฐานจากความต้องการทางจิตวิทยา คือ การแสวงหารางวัลในสังคม และการหลีกเลี่ยงการลงโทษจากสังคม

2.3 พัฒนาการทางจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของสังคม

2.4 หลักการของการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ การตอบสนองของบุคคลต่อ

กฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ภายนอก

2.5 อิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ ปริมาณของการให้รางวัล การลงโทษ ข้อห้ามต่าง ๆ แบบอย่างของพฤติกรรมที่ได้จากบิดามารดา และแหล่งของการให้การอบรมกล่อมเกลาจิตใจ

จากแนวคิดในการพัฒนาจริยธรรมจะเห็นได้ว่า ระดับสติปัญญา การอบรมกล่อมเกลาทงสังคม ศาสนาและปรัชญาทางจริยศาสตร์ ทำให้เกิดหลักการทางจริยธรรม (Moral principle) และการยึดมั่นในค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม

4.2 ทฤษฎีของเพียเจท์(Piaget s Theory)

เพียเจท์ (Piaget :1965) เป็นนักจิตวิทยาพัฒนาการชาวสวิส ได้ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก พบว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กมี 4 ขั้น คือ

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensory-motor-period) เป็นระยะตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 2 ปี เด็กจะมีการรับรู้ทางประสาทสัมผัสอย่างง่าย ๆ ทำให้เกิดการพัฒนารทางสติปัญญาและความนึกคิด เด็กจะมีโครงสร้างทางความคิดจากสิ่งที่พบเห็นจากสิ่งที่สัมผัส
2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Preoperational period) เป็นช่วงอายุ 2-7 ปี เด็กจะเริ่มใช้ภาพแทนวัตถุและเหตุการณ์ สามารถเลียนแบบคนอื่นได้ และสามารถใช้ภาษาติดต่อทางสังคมได้อย่างกว้างขวางและเริ่มพัฒนาความคิดเชิงตรรกศาสตร์ ความคิดส่วนใหญ่ยังต้องเกิดจากการรับรู้จากประสาทสัมผัส
3. ขั้นตอนการปฏิบัติการด้วยรูปธรรม (Concrete-operational period) เป็นช่วงอายุ 7-11 ปี ช่วงนี้เด็กจะมีวามคิดเชิงตรรกศาสตร์ในสิ่งที่มองเห็นและจับต้องได้ และค้นหาความจริงเกี่ยวกับวัตถุและสิ่งแวดล้อมมาเป็นแบบแผน
4. ขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม (Formal-operational period) เป็นช่วงอายุ 11-15 ปี พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กเป็นขั้นสูงสุด สามารถคิดค้นหาเหตุผลนอกเหนือข้อมูลที่มีอยู่ได้ สามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

เพียเจท์ พบว่า การตัดสินใจทางจริยธรรมมีส่วนสัมพันธ์กับหลักการพัฒนาการทางสติปัญญาด้วย และการพัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นไปตามลำดับขั้นต่อเนื่องกัน พัฒนาการทางจริยธรรมแบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (Egocentric) เริ่มแต่เกิดจนถึงอายุ 3 ขวบ ขั้นนี้เด็กจะถือ

ตนเองเป็นใหญ่ ไม่เข้าใจคนอื่น เอาแต่ใจตนเอง ไม่รับรู้ในสภาพแวดล้อมและกฎเกณฑ์ใด ๆ ทั้งสิ้นเด็กจะเล่นรวมกันเป็นกลุ่มไม่ได้ เพราะถือความต้องการของตนเองเป็นใหญ่

2. **ขั้นยึดคำสั่งหรือความจริงที่เห็นได้ชัด (Meteronomous morality)** เริ่มแต่ อายุ 4-11 ปี เป็นระยะเริ่มพัฒนาจริยธรรม โดยจะยึดคำสั่งเป็นกฎเกณฑ์ เด็กจะยึดคำสั่งและทำตามผู้ใหญ่สั่งสอนโดยไม่มีข้อสงสัย เป็นระยะว่านอนสอนง่าย เด็กระยะนี้เป็นวัยประถมศึกษา จึงมักไม่มีปัญหาทางพฤติกรรม เป็นระยะปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมได้ง่าย ความสามารถในการตัดสินใจจริยธรรมในขั้นนี้มีดังนี้ คือ

2.1 มีจริยธรรมตามความจริง วัยนี้จะตัดสินใจกระทำด้วยเหตุผลที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากความจริงที่ปรากฏ โดยไม่คำนึงถึงความมุ่งหมายของการกระทำ

2.2 มีความเที่ยงธรรม วัยนี้จะถือว่า ถ้ามีการกระทำผิดแล้วจะต้องถูกลงโทษเสมอ เช่น เด็กขโมยของแล้วหกล้มขาหัก เด็กจะคิดว่าการหกล้มขาหักเป็นเพราะขโมยของ ถ้าไม่ขโมยของก็จะไม่หกล้มขาหัก เป็นต้น

2.3 ยอมรับการถูกลงโทษตามความผิด วัยนี้การยอมรับการลงโทษแบบธรรมดาตามปริมาณของความผิดที่ได้กระทำ เช่น เด็กทำห้องสกปรกก็จะต้องถูกเขียน และถ้าทำสกปรกมากก็จะต้องถูกเขียนมาก สกปรกน้อยก็就会被เขียนน้อย การได้รับโทษจะต้องได้รับโทษตามปริมาณแห่งความเสียหาย ถ้าเสียหายมากก็ได้รับโทษมากตามไปด้วย

2.4 **ขั้นยึดหลักการแห่งตน (Autonomous)** เริ่มแต่อายุ 11 ปีขึ้นไป การพัฒนาพฤติกรรมวัยนี้เป็นระยะค่อนข้างยาก เพราะเด็กจะใช้สติปัญญาหาเหตุผลเป็นระยะที่แสวงหาค่านิยมของตนเอง เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เด็กจะใช้สติปัญญาในการตัดสินใจ จริยธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติ ความสามารถในการตัดสินใจจริยธรรมในขั้นนี้มีดังนี้ คือ

2.5 มีจริยธรรมเชิงสัมพัทธ์ กล่าวคือ การตัดสินใจผิด จะต้องดูจากเจตนาหรือความมุ่งหมายของการกระทำ และผลที่เกิดขึ้น เช่น เด็กขโมยเงินเพื่อไปเที่ยวเตร่

2.6 มีความรับผิดชอบต่อการชดใช้ความผิด เด็กวัยนี้จะคิดว่าเมื่อกระทำผิดแล้ว ย่อมจะต้องมีผู้พบความผิดและจะต้องได้รับโทษเสมอ และพร้อมจะรับโทษแห่งความผิดนั้น เช่น เด็กไปขโมยของและหกล้มขาหัก การหกล้มขาหักไม่ใช่การชดใช้ความผิด การชดใช้ความผิดจะต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของของสิ่งที่ยขโมยมา

2.7 ยอมรับการถูกลงโทษเพื่อทำให้ดีขึ้น วัยนี้มีความคิดว่าการกระทำผิด

ย่อมมีการถูกลงโทษ เพื่อทำให้เกิดความถูกต้องต่อคนอื่น เช่น เด็กทำผิดจะต้องถูกลงโทษให้
 ภายหลังที่สนาม แต่ถ้าเด็กคนนี้เจ็บป่วยก็อาจถูกงดเว้นไม่ต้องคายหญ้าได้และกลงโทษจะ
 ทำให้เด็กคนนี้กระทำการที่ถูกต้องขึ้น

4.3 ทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Theory)

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976:32-34) อาศัยทฤษฎีของ เพียเจต์ (Piaget :1965)
 เป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีของ Kohlberg เป็นทฤษฎีตามแนวคิดพัฒนาการทาง
 สติปัญญาของการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ได้แบ่งพัฒนาการออกเป็น
 3 ระดับ และแต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre conventional level) เป็นพัฒนาการของเด็กวัย 2-10 ขวบ
 เด็กวัยนี้จะใช้การลงโทษและรางวัลเป็นการตัดสินความถูกต้องความคิด เป็นวัยเชื่อถือผู้ใหญ่
 ความสนใจจะอยู่ที่ตนเอง ไม่เข้าใจในระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พัฒนาการ
 ของเด็กวัยนี้มี 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 เป็นขั้นการใช้การลงโทษเป็นเหตุผลของการตัดสิน เป็นวัยที่มีอายุ
 ระหว่าง 2-7 ปี เป็นขั้นหลบหลีกการถูกลงโทษ เด็กจะทำตามกฎเกณฑ์ หรือคำสั่งของผู้ใหญ่
 เพราะกลัวการลงโทษ

ชั้นที่ 2 เป็นขั้นใช้การตอบสนองความต้องการของตนเป็นเหตุผลในการ
 ตัดสิน เป็นวัยที่มีอยู่ระหว่าง 7-10 ปี เป็นขั้นการแสวงหารางวัล ชั้นนี้เด็กจะทำดีตามคำสั่ง
 และกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ เป็นขั้นต้องการ เป็นขั้นต้องการรางวัล
 เป็นสิ่งตอบแทนมาตัดสินในการประพฤติปฏิบัติ เช่น เด็กทำดีเพราะต้องการการได้รับ
 คำชมเชย หรือได้รับรางวัลอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการตอบแทน

2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional level) เป็นพัฒนาการของเด็กวัย 10-1 ขวบ
 พัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้จะยึดถือกฎเกณฑ์ของสังคมหรือของกลุ่ม ไม่อยากทำ
 ความผิดเพราะต้องการให้กลุ่มหรือสังคมยอมรับคน หรือให้ตนเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม วัยนี้
 เป็นวัยที่ยึดบุคคลที่ตนรักเป็นแบบฉบับหรือระเบียบของกลุ่มเป็น หรือระเบียบของกลุ่มเป็น
 เกณฑ์ แล่งออกเป็น 2 ชั้น ต่อเนื่องจาก 2 ชั้นแรก คือ

ชั้นที่ 3 ชั้นใช้การยอมรับของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสิน ชั้นนี้เด็กจะทำ
 ตามความเห็นชอบของกลุ่ม ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม หรือคามแบบฉบับของสังคม เพื่อ

ต้องการการยอมรับของกลุ่มหรือสังคม ระยะนี้เด็กจะมีอายุระหว่าง 10-13 ปี เป็นขั้นการทำตามผู้อื่นที่เห็นชอบ

ขั้นที่ 4 ขั้นใช้ระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ ระยะนี้เด็กจะมีอายุระหว่าง 13-16 ปี เป็นขั้นทำตามหน้าที่ของสังคม เด็กจะใช้กฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนของสังคมมาเป็นเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต และจะปฏิบัติตามค่านิยมและกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือของสังคม เพื่อความเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือของสังคมนั้น เด็กวัยนี้จะทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของกลุ่ม

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post conventional level) เป็นระยะที่เด็กมีอายุ 16 ปีขึ้นไป ระดับนี้บุคคลจะเข้าใจค่านิยม คุณค่าทางจริยธรรม และหลักเกณฑ์ที่นำไปใช้ในสังคม จะนำความเข้าใจเหล่านี้ไปใช้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง การพิจารณาความดี ความชั่ว จะพิจารณาได้อย่างลุ่มลึก และมีเหตุผล ไม่ยึดหลักเกณฑ์ตายตัว และไม่ยึดตัวบุคคลหรือค่านิยมเฉพาะกลุ่ม จริยธรรมระดับนี้จึงเป็นจริยธรรมที่แยกออกจากกฎเกณฑ์และการคาดหวังจากคนอื่น แต่จะใช้ความคิดตรรกะตรงซึ้งใจ เป็นแนวทางการเลือกการประพฤติปฏิบัติ แบ่งออกได้เป็น 2 ขั้น ต่อเนื่องจาก 4 ขั้นแรก ตามลำดับ ดังนี้คือ

ขั้นที่ 5 ขั้นใช้สัญญาสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ เป็นขั้นที่เลือกการกระทำโดยมีเหตุผล นำค่านิยมของสังคม สภาพการณ์สิทธิและหน้าที่ ตลอดจนกฎเกณฑ์ที่มีเหตุผลที่คนส่วนใหญ่ยอมรับมาเป็นเหตุผลในการตัดสินใจการกระทำ โดยไม่ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้คนหรือหมู่คน และสามารถควบคุมบังคับใจเองได้ พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะเป็นวัยรุ่นตอนปลายอายุ 16 ปีขึ้นไป จะยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการกระทำจะคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นขั้นเอกรการกระทำโดยไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น

ขั้นที่ 6 ขั้นใช้หลักการจริยธรรมสากลเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ พัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในสังคมมีวัฒนธรรมอันดีงาม และมีความเจริญทางสติปัญญา ขั้นใช้หลักการทางจริยธรรมสากลเป็นเหตุผลในการตัดสินใจนี้เป็นขั้นสูงสุดของเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นขั้นนำความรู้สากลที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์คำนึงถึงความถูกต้องมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกกระทำ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสงบสุขของส่วนรวม บุคคลที่พัฒนาจริยธรรมถึงขั้นนี้จะมีอุดมคติเป็นคุณธรรมประจำใจ มีความละเอียดต่อการทำชั่ว คือ มีธรรม ได้แก่ หิริ โอตตัปปะ แม้ว่าจะไม่มี

ใครเห็นก็ไม่ทำผิด คือไม่ทำผิดทั้งที่ลับและที่แจ้ง หรือแม้แต่มีโอกาสดูก็ไม่ทำผิด เป็นขั้นการยอมรับคุณค่าของมนุษย์ไม่ดูถูกเหยียดหยามคนอื่น

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976:32-34) มีความเชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์จะต้องเป็นไปตามลำดับขั้น ไม่มีการข้ามขั้น แต่สามารถกระตุ้นให้เกิดเร็วขึ้นได้โดยวิธีการสอนที่เหมาะสม และพัฒนาการทางจริยธรรมจะเกิดได้ก็ด้วยการนำประสบการณ์ทางสังคมความสามารถใช้เหตุผลขั้นต่ำมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความคิดเชิงเหตุผลขั้นสูงและการใช้เหตุผลขั้นต่ำก็จะถูกใช้น้อยลง

5. สภาพบริบทมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สถานที่ตั้ง

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตั้งอยู่เลขที่ 80 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44000 สำนักงานคณะอยู่ที่ ชั้น 1 อาคาร 7 เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ถึง ปริญญาเอก (คณะครุศาสตร์, 2553)

ประวัติความเป็นมา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีประวัติความเป็นมาพร้อมกับการกำเนิดสถาบัน กล่าวคือตั้งแต่ปี 2468 ได้พัฒนาจากโรงเรียนประถมกสิกรรม โรงเรียนประถมวิสามัญ โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดมหาสารคาม โรงเรียนฝึกหัดครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูมหาสารคาม สถาบันราชภัฏมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏตามลำดับ ดังนี้

พ.ศ. 2468 เปิดสอนครูหลักสูตรประกาศนียบัตรประถมกสิกรรม

พ.ศ. 2473 เปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 และการฝึกหัดครูชั้นต่ำและเปลี่ยนฐานะเป็นโรงเรียนประถมวิสามัญศึกษา

พ.ศ. 2481 ยกฐานะเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดมหาสารคาม เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรจังหวัดแผนกประจำ รับนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนมีกำหนด 2 ปี จะได้วุฒิประกาศนียบัตรจังหวัด (ครู ว.) และยังรับนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เข้าเรียน 2 ปี ได้วุฒิประโยค ครูประชาบาล (ครู ป.)

พ.ศ. 2498 เปลี่ยนฐานะเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูมหาสารคาม เปิดสอนหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาการ (ป.กศ.)

พ.ศ. 2505 เปิดสอนหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาการ (ป.กศ.ชั้นสูง) และเปลี่ยนชื่อ
โรงเรียนเป็นวิทยาลัยฝึกหัดครู

พ.ศ. 2518 เปิดสอนระดับปริญญาตรี (ครุศาสตรบัณฑิต) และเปลี่ยนชื่อเป็น
วิทยาลัยครูมหาสารคาม

พ.ศ. 2522 เปิดสอนครุศาสตรบัณฑิตในภาคพิเศษภายใต้โครงการอบรมครูและ
บุคลากรทางการศึกษา (อ.ค.ป.) ซึ่งเปลี่ยนชื่อโครงการเป็นการศึกษาสำหรับบุคลากร
ประจำการ (กศ.บป.) ต่อมาเปิดสอนภาค ขกอ. (โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา)

พ.ศ. 2535 วิทยาลัยครูทุกแห่งได้รับพระราชทานนามว่า สถาบันราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2541 เริ่มเปิดสอนครุศาสตรมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2545 เริ่มเปิดสอนระดับประกาศนียบัตรสาขาวิชาชีพครู

พ.ศ. 2547 สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ได้เปลี่ยนฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม

พ.ศ. 2550 เริ่มเปิดสอนครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ปัจจุบันคณะครุศาสตร์ รับผิดชอบการผลิตครูทั้งภาคปกติ และภาค กศ.บป. และได้รับความร่วมมือจากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ และ คณะเทคโนโลยีการเกษตร นอกจากนี้คณะครุศาสตร์ ยังมีหน่วยงานสังกัดคณะเพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชน และเป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติการผลิตครู ดังนี้

1. ศูนย์การศึกษาพิเศษ
2. ศูนย์คอมพิวเตอร์คณะครุศาสตร์
3. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาครู
4. ศูนย์วิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ศูนย์ทักษะการเรียนรู้ LSC
6. ศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์
7. ห้องสมุดคณะครุศาสตร์

ปัจจุบันคณะครุศาสตร์ ได้จัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรที่สนองความต้องการของสังคม ท้องถิ่น และประเทศชาติ และยังเป็นแหล่งให้บริการด้านวิชาการแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยเปิดดำเนินการดังนี้

1. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) 12 สาขาวิชา หลักสูตร 5 ปี

1. การศึกษาปฐมวัย
2. ภาษาไทย
3. ภาษาอังกฤษ
4. พลศึกษาและการจัดการกีฬา
5. ดนตรีศึกษา
6. การศึกษาพิเศษ
7. วิทยาศาสตร์
8. เคมี
9. ฟิสิกส์
10. ชีววิทยา
11. คณิตศาสตร์
12. คอมพิวเตอร์ศึกษา

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต 3 สาขาวิชา

1. สาขาวิชาบริหารการศึกษา
2. สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
3. สาขาวิชาชีพรู

3. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) จำนวน 8 สาขาวิชา

1. สาขาวิชาบริหารการศึกษา
2. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
3. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
4. สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
5. สาขาวิชาส่งเสริมคุณภาพ
6. สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา
7. สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
8. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา

4. หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) จำนวน 4 สาขาวิชา

1. สาขาวิชาบริหารจัดการการศึกษา
2. สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
3. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา
4. สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
5. สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา

การผลิตบัณฑิตเหล่านี้ คณะได้เน้นหนักทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ โดยคัดสรรและพัฒนาอาจารย์อย่างเข้มข้น เพื่อให้เป็นเลิศทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม รวมทั้งจัดให้มีการฝึกปฏิบัติในสถาบันทางการศึกษาในท้องถิ่น และโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย ซึ่งเปิดสอน ทั้งระดับอนุบาลระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา สำหรับภารกิจในการบริการวิชาการชุมชนนั้น คณะได้ร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาระดับท้องถิ่น ระดับเขต พื้นที่การศึกษาจัดการฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากรตามความต้องการของเจ้าสังกัดอีกด้วย นอกจากนี้คณะครุศาสตร์ ยังมีหน่วยงานสังกัดคณะที่ให้บริการวิชาการแก่ชุมชน และเป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติการทักษะวิชาชีพครู ดังนี้

1. โรงเรียนสาธิต เปิดสอนทั้งระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา
2. ศูนย์การศึกษาพิเศษ
3. ศูนย์การศึกษาพัฒนาครู
4. ศูนย์คอมพิวเตอร์คณะครุศาสตร์
5. ศูนย์วิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คณะครุศาสตร์ได้กำหนด ปณิธาน ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ในการดำเนินงานที่มุ่งผลิตครูให้มีคุณภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีรายละเอียดดังนี้

ปณิธาน วิชาชีพครูเป็นเลิศ ประเสริฐคุณธรรม นำชุมชนพัฒนา

ปรัชญา มุ่งผลิตครูและพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วิสัยทัศน์ คณะครุศาสตร์เป็นศูนย์กลางการผลิตบัณฑิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพมาตรฐาน ผลิตบัณฑิตครูที่มีจิตสาธารณะ มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู เป็นผู้นำใน

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และเป็นบ้านของครูชั้นหนึ่งอย่างแท้จริงทั้งในระดับ
ท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ ภายในปี พ.ศ. 2555

พันธกิจ

1. ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษิตตามความต้องการของท้องถิ่นและประเทศ ให้
เป็นครูในมิติใหม่ทีเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ให้บัณฑิตครูมีคุณภาพ มีศักดิ์ศรีความเป็นครูตาม
เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เป็นครูชั้นวิชาชีพทีมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และ
พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง เป็นครูดี ครูเก่ง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความรู้คู่คุณธรรมเป็นแบบอย่าง
ที่ดีต่อสังคมและสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
 2. จัดระบบการบริหารจัดการทีดีมีคุณภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล
 3. ให้บริการทางด้านการศึกษาและอื่นๆ ทีเกี่ยวข้องแก่ประชาคม หน่วยงานใน
ท้องถิ่นและประเทศใกล้เคียง
 4. ร่วมมือกับบัณฑิตวิทยาลัยในการผลิตบุคลากรให้มีคุณวุฒิตสูงกว่าปริญญาตรี
 5. เป็นเครือข่ายทางการศึกษาในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และแลกเปลี่ยนองค์
ความรู้ทางด้านการศึกษา
 6. เสริมสร้างความเข้มแข็งวิชาชีพครู และพัฒนาครูให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง
 7. พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น
 8. สนับสนุนกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ศาสนา และการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อผลิตผลิตบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาทีมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
วิชาชีพครู
 2. เพื่อจัดระบบการบริหารจัดการคณะทีมีคุณภาพมาตรฐานตามหลักธรรมาภิบาล
 3. เพื่อจัดบริการทางวิชาการและถ่ายทอดคนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ
ศึกษาส่งเสริมวิทยฐานะของครูประจำการ
 4. เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับให้แก่สังคม
 5. เพื่อแสวงหาเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพครู

6. ส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนการศึกษา
ค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและการจัดการศึกษาของท้องถิ่น

7. เพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้บนฐานภูมิ
ปัญญาไทยและสากล

8. เพื่อสนับสนุนกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ศาสนาเพื่อจรรโลงคุณธรรม
จริยธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

1. ได้บัณฑิตระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการศึกษาที่มีคุณภาพ
เป็นบุคคลแห่ง การเรียนรู้ เป็นผู้นำทางวิชาชีพครู ทั้งด้าน

ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สนอง
ความต้องการ ของท้องถิ่นและประเทศชาติ ทั้งระบบปกติและ สมทบให้ได้

จำนวน 1,500 คน ภายในปีการศึกษา 2550 - 2554

2. จัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อขยายเครือข่ายการพัฒนา
วิชาชีพครู และการจัดการศึกษาของท้องถิ่นอย่างน้อยปีละ 10 กิจกรรม

3. ท้องถิ่นได้รับบริการทางวิชาการ และถ่ายทอดคนนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ
ศึกษาส่งเสริมวิทยฐานะของบุคลากรประจำการ ไม่น้อยกว่าปีละ 10 กิจกรรม

4. มีกิจกรรมการอนุรักษ์ทำนุบำรุงและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างน้อย
ปีละ 10 กิจกรรม

5. คณาจารย์มีคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ในแต่
ละปีมีโอกาสนำเข้าศึกษาอบรมเพิ่มพูนประสบการณ์อย่างน้อยร้อยละ 80 และผ่านการศึกษา

อบรมจนสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนได้ไม่น้อยกว่า
ร้อยละ 80

6. มี สาขาวิชาที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมาตรฐานเป็น
ที่ยอมรับของหน่วยงานผู้ใช้ครูหรือสถาน ประกอบการและได้รับรองมาตรฐานจาก
หน่วยงานภายนอก

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

สำลี รัตสุทธิ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศ วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการของอาจารย์นิเทศที่มีต่อคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงานในจังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะด้านวิชาการ ด้านเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ประจำวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์หัวหน้าสาขาวิชา จำนวน 57 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งทางบวก และทางลบ จำนวน 79 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศที่มีต่อคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านทักษะ ด้านวิชาการ ด้านเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศโดยแยกประเภทอาจารย์นิเทศ พบว่า โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

นฤมล โอสถานุเคราะห์ (2549: website) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาตามพระบรมราโชวาทแก่สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมประจำตัว คุณธรรมจริยธรรมเพื่อความสำเร็จของการประกอบอาชีพ และคุณธรรมจริยธรรมที่มีต่อสังคมส่วนรวม พบว่าคุณธรรมจริยธรรมหลักที่ควรปลูกฝังให้เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา คือ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความรับผิดชอบความมุ่งมั่น อดทน พากเพียร ความมีสติ รอบคอบ ความมีศรัทธาและความจริงใจ การมีทักษะชีวิต ความเสียสละการมีจิตของความเป็นผู้ให้ การมีจิตประชาธิปไตยและจิตสาธารณะ รู้รักสามัคคี การมีจรรยาบรรณวิชาชีพ ความเข้าใจผู้อื่นและเข้าใจโลก และการใช้ปรัชญาแบบพอเพียง

ณัฐพงษ์ชัย ไทรพงษ์พันธุ์ (2550 : website) ได้สังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้วยการวิเคราะห์อภิमान ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับค่าขนาดอิทธิพล คือ 1) ทฤษฎีจริยธรรม เช่น ทฤษฎีของเพียเจท์ โคห์ลเบอร์ก 2) ทฤษฎีการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม

- 3) รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ เป็นแบบการมองเห็น 4) บทบาทของผู้เรียน คือ เป็นแบบการรับความรู้โดยการมองเห็น การรับความรู้โดยการฟัง และการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- 5) รูปแบบการสอน คือ เป็นแบบการใช้กระบวนการทางสังคม การเน้นตามลักษณะเฉพาะของบุคคล และการเน้นตามแนวคิดตามกลุ่มพฤติกรรมนิยม 6) บทบาทผู้สอน คือ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยการแสดงให้ดู ถ่ายทอดความรู้โดยการให้ฟังและจัดสภาพแวดล้อมและช่วยเหลือผู้เรียน และ 7) สื่อการเรียนการสอน คือ เป็นทั้งสื่อเพื่อการมองเห็นและสื่อเพื่อการฟัง

เพ็ญศรี ตำราญรัตน์ (2550:website) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 13 คุณลักษณะของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ (สาขาสารภี) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจคุณลักษณะของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ (สาขาสารภี) ที่พึงประสงค์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นครูวิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ สาขาสารภี จำนวน 30 คน นักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ สาขาสารภี ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน ผู้ปกครองนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ (สาขาสารภี) จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาตามที่สนของครู – อาจารย์ เห็นว่า ควรมีการยกย่อง เชิดชูตัวอย่างที่ดี ควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตามทัศนะนักศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการจัดโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ครู-อาจารย์ ต้องเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติที่เหมาะสม ควรจัดอบรมเพิ่มเติมความรู้แก่นักศึกษา ปลูกฝังจิตสำนึกให้กับนักศึกษา และการพัฒนาประสิทธิผล ค่านิยม คุณธรรมของนักศึกษา การช่วยแก้ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมที่ดีในการอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขรู้จักกาลเทศะมากขึ้น ทำให้นักศึกษามีความประพฤติคุณลักษณะที่ดีมีมารยาท/สัมมาคารวะที่ดีขึ้นและช่วยให้สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ ปลูกจิตสำนึกที่ดีให้นักศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น ตลอดจนสร้างระเบียบวินัยของนักศึกษาให้ดีขึ้น ที่สำคัญช่วยให้นักศึกษามีจิตใจอ่อนโยน ไม่แข็งกระด้างทำให้นักศึกษามีแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่ดีและเป็นที่รักใคร่ของครู- อาจารย์และบุคคลที่พบเห็น

พรณรงค์ สิงห์สำราญ (2551: website) ได้ศึกษาเจตคติของนักศึกษาวิทยาลัย นอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของนักศึกษา วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ที่มีต่อคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาวิทยาลัย นอร์ทกรุงเทพ

ในระดับปริญญาตรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรม ด้านวินัย ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความประหยัด ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความรับผิดชอบ ต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในส่วนของการเปรียบเทียบเจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า 1) นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีระดับเจตคติต่อด้านความ มีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความสะอาด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกัน มีระดับเจตคติต่อด้านวินัย ด้านความมีน้ำใจ และ ด้านความประหยัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอลเลียต (Elliot, 1970 : 4304) ได้ศึกษามเปรียบเทียบค่านิยมของบุคคล 7 กลุ่มเกี่ยวกับค่านิยมด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ ค่านิยมทางศาสนา ทางด้านจริยธรรมทางสังคม ทางการศึกษา ทางด้านการศึกษา ทางอนุรักษ์นิยม ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านการปกครอง และปรัชญาในการเลือกอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักธุรกิจ จำนวน 353 คน นักศึกษาบริหารธุรกิจ จำนวน 353 คน นักสังคมสงเคราะห์ จำนวน 291 คน ครูสอนวิชาธุรกิจ จำนวน 479 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคคลทั้ง 4 กลุ่มนี้มีค่านิยมที่แตกต่างกัน

จูเวลล์ (Jewell, 2001 : 646) ได้ศึกษาเรื่องการวัดการพัฒนาทางจริยธรรม ความรู้สึก การคิดและการกระทำ มีคำถามการวิจัยว่า บุคคลที่พัฒนาทางจริยธรรมแล้ว เป็นบุคคลที่รู้สึกเกี่ยวกับประเด็นปัญหาจริยธรรมหรือไม่ หรือปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมอย่างเข้มแข็งหรือไม่ หรือเข้าใจประเด็นปัญหาจริยธรรมหรือไม่ หรือปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมหรือไม่ เมื่อจัดการกับคนอื่นมีประเด็นโต้แย้งกันว่าความหมายของคำว่าจริยธรรมเกี่ยวข้องกับวิธีที่คนควรจะกระทำต่อกันอย่างไรและโต้แย้งกันว่าการศึกษาจริยธรรม ควรจะจัดการกับการกระทำของคนในฐานะที่คนทำงานอยู่ภายในกลุ่ม แนวโน้มในการศึกษาสำหรับคนมีความสามารถพิเศษ เพื่อมุ่งเน้นสภาพทางความรู้ของแต่ละบุคคลเมื่ออภิปรายเรื่องการพัฒนาจริยธรรม เช่น ความรักความยุติธรรมหรือแนวโน้มที่จะวัดการพัฒนาทางความรู้ความเข้าใจ เช่น การรู้จักหลักจริยธรรมสากลพิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องเฉพาะตัวเกินความจำเป็นและเป็นเรื่องไม่เพียงพอ ในการพิจารณาตัดสินจริยธรรมตามแบบของ

ล่อว์เรนซ์ โคลเบอร์ก คือ การเชื่อมโยง ความมุ่งหมายทางเครื่องมือของแต่ละบุคคลและการแลกเปลี่ยน ความคาดหวังร่วมกันระหว่างบุคคลความสัมพันธ์และความเป็นไปตามความคาดหวัง ระบบสังคมและการรักษาความสำนึกทางสังคมสิทธิที่มีก่อนและสัญญาทางสังคม หรือสาธารณประโยชน์ และหลักจริยธรรมสากล ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่างานวิจัยของ Kohlberg คนคิดอย่างไร ไม่ใช่คนประพฤติอย่างไร

Ketefian (1981 : 171 – 176) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาลปฏิบัติการ จำนวน 79 คน โดยใช้แบบทดสอบดีไอทีของเรสต์ วัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและสร้างแบบทดสอบเจเอเอ็นดี วัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในแบบทดสอบ เจเอเอ็นดี (JLD) ประกอบด้วย เรื่องเกี่ยวกับจรรยาของพยาบาล 7 เรื่อง พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรม กับความรู้ ค่านิยมของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาผลการวิจัยภายในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ ได้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักศึกษาเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความรู้ คุณธรรม เพื่อให้สามารถออกไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ทั้งนี้ต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและละเอียดอ่อน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ และเป็นเรื่องที่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายในการปลูกฝังความดีงามให้แก่นักศึกษา บุคคลที่มีส่วนในการปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักศึกษาจะเริ่มจาก ผู้ปกครอง ครู- อาจารย์ ผู้บริหาร โดยเฉพาะผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนมีส่วนสำคัญ ที่จะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบในหน้าที่ ที่จะทำให้นักศึกษามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่คาดหวัง